

NEMIS TILINING XALQARO ALOQALARDAGI O'RNI

Maripova Marjonaxon Oybek qizi

*Andijon Davlat Chet tillari institutim Filologiya va
tillari o'qitish : nemis tili Marjonamaripova@gmail.com*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada nemis tilining xalqaro aloqalardagi o'rni, uning iqtisodiy, ilmiy, siyosiy va madaniy sohalarida tutgan mavqei keng tahlil qilingan. Nemis tilining Yevropa va jahon miqyosidagi ahamiyati, xalqaro hamkorlik va innovatsiyalar rivojida tutgan o'rni ko'rsatib berilgan.*

Kalit so'zlar: *nemis tili, xalqaro aloqa, ilm-fan, ta'lim, iqtisodiyot, madaniyat, diplomatiya, Yevropa Ittifoqi.*

Аннотация: *В данной статье подробно рассматривается роль немецкого языка в международных отношениях, его значение в экономической, научной, политической и культурной сферах. Показано значение немецкого языка в Европе и в мировом масштабе, а также его место в развитии международного сотрудничества и инноваций.*

Ключевые слова: *немецкий язык, международные отношения, наука, образование, экономика, культура, дипломатия, Европейский Союз.*

Abstract: *This article provides a detailed analysis of the role of the German language in international relations, highlighting its importance in the economic, scientific, political, and cultural spheres. The significance of the German language in Europe and worldwide, as well as its role in fostering international cooperation and innovation, is demonstrated.*

Keywords: *German language, international relations, science, education, economy, culture, diplomacy, European Union.*

Til – bu faqatgina aloqa vositasi emas, balki xalqning tarixi, madaniyati va milliy o'zligining ham ifodasidir. Yevropa tillari orasida nemis tili o'ziga xos o'ringa ega. 100 milliondan ortiq inson bu tilni ona tili sifatida qabul qilgan. Shuningdek, nemis tili nafaqat Germaniya, Avstriya va Shveysariyaning rasmiy tili, balki fan, iqtisodiyot va madaniyat sohalarida ham muhim xalqaro til sifatida tan olingan. Germaniya Yevropaning eng kuchli iqtisodiyotiga ega bo'lib, xalqaro savdo va sarmoya sohalarida yetakchi hisoblanadi. Ko'plab davlatlar Germaniya bilan eksport-import aloqalarini yo'lga qo'ygan. Bu jarayonda nemis tilini bilish muhim o'rin tutadi, chunki xalqaro biznes muzokaralari, shartnomalar va hujjatlar ko'pincha nemis tilida yuritiladi.

Germaniya Yevropaning eng kuchli iqtisodiyotiga ega bo'lib, xalqaro savdo va sarmoya sohalarida yetakchi hisoblanadi. Ko'plab davlatlar Germaniya bilan eksport-import aloqalarini yo'lga qo'ygan. Eng quvontiradigani, bular orasida O'zbekiston Respublikasining ham mavjudligidir. Bu jarayonlar davlatning rivojlanishiga katta hissa qoshadi. Bu jarayonda nemis tilini bilish muhim o'rin tutadi, chunki xalqaro

biznes muzokaralari, shartnomalar va hujjatlar ko'pincha nemis tilida yuritiladi. Germaniya va O'zbekiston respublikasi o'rtasidagi rasmiy munosabatlar 1992- yilda boshlangan bolsada, lekin ikki davlat o'rtasidagi aloqalar uzoq davrga borib taqaladi. O'zbekiston mustaqilligini e'lon qilgandan song asta - sekin boshqa mamlakatlar bilan Iqtisodiy va siyosiy munoasabatlarni tikladi, shu orinda Germaniya bilan ham. O'zbekistonning G'arbiy Yevropadagi birinchi elchixonasi 1993-yil Bonn shahrida ochildi. O'sha paytdanoq o'zaro aloqalar, delegatsiyalarning tashriflari yo'lga qo'yildi. Germaniya Federal iqtisodiy hamkorlik vazirining 1992-yil avgustdagi rasmiy tashrifi ikki tomonlama munosabatlarni rivojlantirish uchun asos yaratdi. O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning 1993-yil aprelda Germaniyaga qilgan tashrifi o'zaro savdo-iqtisodiy munosabatlarga muhim omil baxsh etgan burilish voqeasi bo'ldi. Ushbu tashrif yakunida imzolangan „Kapital qo'yilmalarni amalga oshirishga ko'maklashish va ularni o'zaro himoyalash to'g'risida“ shartnoma, „Ilmiy tadqiqot va mutaxassislar jamg'armasini vujudga keltirish“ hamda „Madaniy hamkorlik“ to'g'risida bitimlar ikki davlat o'rtasidagi munosabatlarning huquqiy asosini belgilab berdi.

XIX asrdan boshlab nemis tili dunyo ilm-fanida asosiy o'rinlardan birini egallab kelmoqda. Fizika, kimyo, tibbiyot va falsafa yo'nalishidagi eng muhim kashfiyotlar dastlab nemis tilida e'lon qilingan. Albert Eynshteyn, Max Plank, Zigmund Freyd kabi olimlarning ishlari bugungi kungacha ahamiyatini yo'qotmagan. Shu sababli ham ko'plab tadqiqotchilar ilmiy manbalarga bevosita murojaat qilish uchun nemis tilini o'rganishga intilishadi. Germaniyada ilm-fanning turli sohalarida nufuzli ilmiy jurnallar chop etiladi. Nemis tilini bilish orqali bu maqolalarni bevosita o'qish va ulardan foydalanish mumkin. Ko'plab ilmiy platformalarda maqola yozish yoki konferensiyalarda ishtirok etish imkoniyati kengayadi. Germaniya ilm-fan va ta'limda dunyoda oldingi o'rinlarda turadi. DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) kabi tashkilotlar chet ellik talabalar va tadqiqotchilar uchun ko'plab grant va stipendiyalar taqdim etadi. Nemis tilini bilgan talaba Germaniyada magistratura, doktorantura va ilmiy stajirovkalarni osonroq amalga oshira oladi. Nemis tilini bilish orqali Germaniyadagi ilmiy markazlar, universitetlar va laboratoriyalar bilan hamkorlik qilish osonlashadi.

Bu esa Germaniya xalqaro ilmiy loyihalarda faol ishtirok etish va olimlar uchun hamkorlik eshiklari keng ochadi. Ilm-fan sohasida nemis tilini bilish nafaqat Germaniyada, balki butun Yevropa va xalqaro ilmiy maydonda katta afzallik beradi. Til bilgan olim yoki talaba ko'proq imkoniyatlarga ega bo'ladi: masalan, konferensiya, seminar, ilmiy almashinuv, nufuzli maqola chop etish va hk.

Xulosa qilib aytganda, Germaniya va nemis tilini o'rganish — ilm-fanda bilim manbalariga bevosita murojaat qilish, xalqaro ilmiy hamkorlikni kengaytirish, grant va stipendiyalarga ega bo'lish, karyerani rivojlantirish uchun katta yordam beradi. Nemis tili nafaqat kundalik aloqa, balki ilm-fan va innovatsiya tili sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Nemis tili Yevropa Ittifoqining uchta ishchi tilidan biri (ingliz va fransuz tillari bilan bir qatorda). Germaniya YI ichida eng kuchli iqtisodiyotga ega davlat bo'lgani sababli, siyosiy qarorlar va diplomatik muzokaralarda nemis tilining ahamiyati juda yuqori. Yevropa ittifoqi parlamentida, sudida va komissiyalarida nemis tilidan faol foydalaniladi.

Xalqaro tashkilotlarda jumladan, BMT, YUNESKO, NATO, OSCE (Xavfsizlik va Hamkorlik Tashkiloti) kabi xalqaro maydonlarda Germaniya faol a'zo. Shu bois, nemis tilini bilgan diplomatlar o'z faoliyatini kengaytirishi mumkin.

Diplomatik protokol, nutq va muzokaralarda nemis tili Germaniya, Avstriya, Shveysariya bilan ishlashda muhim vosita hisoblanadi. Nemis tilida faoliyat yuritadigan tashkilotlar, masalan, Goethe-Institut, til orqali madaniyat va siyosatni bog'lab turadi.

Nemis tili orqali davlatlar o'rtasidagi yumshoq kuch ("soft power") siyosati kuchayadi. Nemis tilini bilgan shaxslar diplomatik xizmat, elchixonalar, xalqaro tashkilotlar, siyosiy markazlarda yuqori imkoniyatlarga ega bo'ladilar.

Nemis tilida siyosiy nutq so'zlash, hujjat yozish va muzokara olib borish – diplomatik muvaffaqiyatning muhim kalitidir. Siyosat va diplomatiyada nemis tili — bu xalqaro hamkorlik, muzokaralar va siyosiy qarorlar qabul qilish jarayonida bevosita ta'sir ko'rsatadigan muhim tildir. U Yevropa Ittifoqida rasmiy ishchi til sifatida, xalqaro tashkilotlarda Germaniyaning kuchli mavqeyi sababli, global miqyosda ham dolzarb ahamiyatga ega. Nemis tilini bilgan diplomat — nafaqat Yevropada, balki butun dunyoda siyosiy maydonda muvaffaqiyat qozonishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jo'rayev, N. (2019). Xorijiy tillarni o'rganishning dolzarb masalalari. Toshkent: O'zMU nashriyoti.
2. Qodirova, M. (2020). Nemis tili va madaniyati o'zbek ta'limida. Andijon: AndMI nashriyoti.
3. Sodiqov, A. (2021). Globallashuv jarayonida chet tillarining ahamiyati. Samarqand: SamDU nashriyoti.
4. Xolmatova, Z. (2022). Yevropa integratsiyasida nemis tilining o'rni. Toshkent: Innovatsiya universiteti nashriyoti.
5. Abdurahmonova, D. (2023). Nemis tilining ilmiy hamkorlikdagi o'rni. Buxoro: BuxDU nashriyoti.